

УДК 347.965:355.013(477)

DOI <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2025.4.2>**Віра ГАЛУНЬКО**

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративної діяльності поліції факультету
підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-0563-0576

**ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

В статті здійснено дослідження професійно правової підготовки поліцейських Національної поліції України. У сучасних умовах, що характеризуються реформуванням системи правоохоронних органів, збройною агресією проти України, дією воєнного стану та зростанням суспільного запиту на дотримання прав і свобод людини, особливою значення набуває професійно-правова підготовка поліцейських. В умовах сьогодення виникає необхідність формування нового типу поліцейського висококваліфікованого, морально стійкого, правосвідомого фахівця, який здатний діяти відповідально, законно та ефективно. Від рівня професійної підготовки поліцейських безпосередньо залежить стан публічної безпеки, дотримання прав і свобод людини, довіра громадян до державних інституцій та здатність протидіяти злочинності. Саме, професійно-правова підготовка поліцейських є основною складовою їх службової компетентності, адже саме рівень правових знань, умінь і навичок безпосередньо впливає на законність застосування заходів примусу, ефективність виконання службових повноважень, дотримання прав людини та рівень довіри населення до поліції. Поліцейський у своїй повсякденній діяльності стикається з необхідністю оперативного прийняття правомірних рішень у складних і часто екстремальних умовах, що вимагає глибокого розуміння норм національного та міжнародного права, а також сформованої правової культури. Особливу роль у цьому процесі відіграє поєднання теоретичної правової освіти з практичною підготовкою, використання інтерактивних методів навчання, моделювання службових ситуацій та формування стійких навичок правомірного прийняття рішень.

Зроблено висновок, що професійно-правова підготовка поліцейських Національної поліції України є фундаментальною умовою ефективного виконання покладених на них завдань щодо забезпечення публічної безпеки, охорони прав і свобод людини та протидії злочинності. Високий рівень правової підготовленості поліцейського виступає запорукою законності його дії, мінімізації зловживань владними повноваженнями та підвищення довіри громадян до правоохоронних органів. Розвиток та модернізація професійно-правової підготовки поліцейських мають стати одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері правоохоронної діяльності, що сприятиме підвищенню ефективності роботи Національної поліції України, утвердженню принципу верховенства права та забезпеченню належного рівня захисту прав і свобод людини в українському суспільстві.

Ключові слова: підготовка поліцейських, поліцейський, Національна поліція України, державна політика у сфері правоохоронної діяльності, професійно-правова підготовка, добір, кадрова комісія, модернізація професійно-правової підготовки.

Vira Halunko. PROFESSIONAL AND LEGAL TRAINING OF POLICE OFFICERS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

The article studies the professional legal training of police officers of the National Police of Ukraine. In modern conditions, characterized by the reform of the law enforcement system, armed aggression against Ukraine, the effects of martial law, and the growing public demand for respect for human rights and freedoms, professional and legal training of police officers is of particular importance. In today's conditions, there is a need to form a new type of police officer – a highly qualified, morally stable, legally aware specialist who is able to act responsibly, legally, and effectively. The level of professional training of police officers directly affects the state of public safety, respect for human rights and freedoms, citizens' trust in state institutions, and the ability to combat crime. Namely, the professional and legal training of police officers is a key component of their professional competence, because it is the level of legal knowledge, skills and abilities that directly affects the legality of the use of coercive measures, the effectiveness of the performance of official duties, respect for human rights and the level of public trust in the police. In his daily activities, a police officer is faced with the need to promptly make lawful decisions in difficult and often extreme conditions, which requires a deep understanding of the norms of national and international law, as well as the established legal culture. A special role in this process is played by the combination of theoretical legal education with practical training, the use of interactive teaching methods, modeling of official situations, and the formation of sustainable skills for legal decision-making.

It was concluded that the professional and legal training of police officers of the National Police of Ukraine is a fundamental condition for the effective performance of the tasks assigned to them in ensuring public safety, protecting human rights and freedoms, and combating crime. A high level of legal preparedness of a police officer is a guarantee of the legality of his actions, minimizing abuse of power, and increasing citizens' trust in law enforcement agencies. The development and modernization of professional and legal training of police officers should become

one of the priority areas of state policy in the field of law enforcement activities, which will contribute to increasing the efficiency of the work of the National Police of Ukraine, establishing the principle of the rule of law and ensuring an adequate level of protection of human rights and freedoms in Ukrainian society.

Key words: *police training, police officer, National Police of Ukraine, state policy in the field of law enforcement, professional and legal training, selection, personnel commission, modernization of professional and legal training.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження професійно-правової підготовки поліцейських Національної поліції України зумовлена необхідністю забезпечення відповідності підготовки кадрів сучасним викликам безпеки, європейським стандартам правоохоронної діяльності та принципам верховенства права. В умовах реформування правоохоронної системи особливої уваги потребує вдосконалення змісту, форм і методів правової підготовки поліцейських, орієнтованих не лише на засвоєння нормативно-правових актів, а й на формування практичних навичок правомірної поведінки, етичної відповідальності та поваги до прав людини. Окрім того, суспільство висуває все вищі вимоги до професіоналізму, якості підготовки кадрів, їхньої здатності діяти відповідно до стандартів прав людини, принципів законності та пропорційності застосування сили етичності та відкритості поліції, від яких залежить рівень довіри громадян.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблематику професійно-правової підготовки поліцейських досліджували науковці, зокрема М. Ануфрієв, В. Бабенко, Ю. Барабаш, С. Бойчук, С. Бутов, Т. Вайда, Г. Васильєва, О. Головков, Т. Дрозд, С. Засунько, О. Завістовський, І. Закорка, Е. Єрмоєнко, І. Кириленко, О. Комісаров, К. Король, М. Кучерявенко, С. Олексієнко, К. Пасинчук, В. Поливанюк, В. Покайчук, В. Пліска, Д. Тінін, Х. Ярмачі та інші. Однак, зазначене питання залишається важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору, оскільки сприяє підвищенню ефективності діяльності Національної поліції України та зміцненню правопорядку в державі.

Мета дослідження. Метою нашого наукового дослідження є аналіз професійно правової підготовки поліцейських Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Становлення України як демократичної, правової та соціальної держави зумовлює підвищені вимоги до діяльності правоохоронних органів, зокрема Національної поліції України. У сучасних умовах, що характеризуються реформуванням системи правоохоронних органів, збройною агресією проти України, дією воєнного стану та зростанням суспільного запиту на дотримання прав і свобод людини, особливого значення набуває про-

фесійно-правова підготовка поліцейських. В умовах сьогодення виникає необхідність формування нового типу поліцейського висококваліфікованого, морально стійкого, правосвідомого фахівця, який здатний діяти відповідально, законно та ефективно. Від рівня професійної підготовки поліцейських безпосередньо залежить стан публічної безпеки, дотримання прав і свобод людини, довіра громадян до державних інституцій та здатність протидіяти злочинності. Саме, професійно-правова підготовка поліцейських є основною складовою їх службової компетентності, адже саме рівень правових знань, умінь і навичок безпосередньо впливає на законність застосування заходів примусу, ефективність виконання службових повноважень, дотримання прав людини та рівень довіри населення до поліції. Поліцейський у своїй повсякденній діяльності стикається з необхідністю оперативного прийняття правомірних рішень у складних і часто екстремальних умовах, що вимагає глибокого розуміння норм національного та міжнародного права, а також сформованої правової культури. Особливу роль у цьому процесі відіграє поєднання теоретичної правової освіти з практичною підготовкою, використання інтерактивних методів навчання, моделювання службових ситуацій та формування стійких навичок правомірного прийняття рішень.

Особливої уваги потребують питання підготовки поліцейських в умовах воєнного стану, коли на них покладаються додаткові завдання щодо забезпечення громадського порядку, протидії диверсійній діяльності, участі у заходах територіальної оборони, роботи з внутрішньо переміщеними особами, реагування на надзвичайні ситуації. У цих умовах система професійної освіти та підготовки кадрів Національної поліції має бути гнучкою, сучасною та адаптованою до реальних викликів.

Також, європейський напрямок розвитку України потребує узгодженості системи підготовки поліцейських із міжнародними стандартами, зокрема Ради Європи та ЄС. Це стосується як змісту навчальних програм, так і методів викладання, акценту на практичні навички, комунікацію з громадянами, стресостійкість тощо. Як зазначила професор З.Кісіль, яка аналізувала міжнародні освітні програми, що для підготовки

поліцейських притаманно: по-перше, високий професійний рівень викладачів, інструкторів; по-друге, якісне методичне забезпечення прикладного спрямування; по-третє, раціональний підхід до вивчення дисциплін практичного спрямування, що унеможливає викладання курсантам предметів, які в нашій системі освітнього процесу відносять до нормативного блоку; по-четверте, створюються усі необхідні умови для засвоєння курсантами у стислі терміни знань та умінь (*accomplishments and skills*); по-п'яте, застосування широкого спектру практичних (позааудиторних) форм (*experiential learning*); по-шосте, жорсткий контроль за рівнем засвоєння курсантами матеріалу; по-сьоме, підвищені вимоги до науково-педагогічних працівників, які обираються лише на конкурсній основі, з обов'язковим урахуванням наявності досвіду практичної діяльності, та його освітньо-кваліфікаційного рівня [1]. Всі зазначені позиції необхідно запровадити і в Україні.

Відповідно статті 47 Закону України «Про Національну поліцію» призначення на посади поліцейських здійснюють через проведення конкурсу для визначення кандидата для призначення на відповідну посаду призначення на посади поліцейських здійснюють посадові особи органів (закладів, установ) поліції згідно з номенклатурою посад, яку затверджує Міністерство внутрішніх справ України, та відповідно до результатів конкурсу. А на призначення на посади курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, здійснюють керівники таких закладів [2].

Наказ МВС України від 25.12.2015 року № 1631 «Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських» передбачає проведення конкурсу з добору у декілька етапів де на наступний етап проходять лише ті, що склали успішно попередній [3]. Для забезпечення прозорого добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських на підставі об'єктивного оцінювання професійного рівня та особистих якостей кожного поліцейського, відповідності їх посаді, визначення перспективи службового використання в органах поліції створені постійно діючі поліцейські комісії.

Після успішного проходження конкурсу поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції, проходять професійну підготовку з метою набуття ними спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції відповідно до наказу МВС 16.02.2016 № 105 «Про затвердження Поло-

ження про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції», який визначає порядок і умови проходження первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції (далі – професійна підготовка). Проходження поліцейським професійної підготовки підтверджується довідкою про закінчення первинної професійної підготовки [4].

При проходженні служби у Національній поліції передбачена службова підготовка, яка регламентована Наказом МВС від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», яким визначено організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, порядок планування, проведення та обліку занять, здійснення контролю знань, умінь та навичок осіб молодшого, середнього та вищого складу Національної поліції України. Також зазначається, що службова підготовка – система заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням специфіки та профілю його службової діяльності. Основними завданнями службової підготовки є: підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей поліцейських з метою забезпечення їх здатності до виконання завдань з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки; вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Національної поліції України; удосконалення керівним складом органів (підрозділів) поліції, закладів, установ поліції навичок управління поліцейськими. Наказом передбачено п'ять видів службової підготовки: функціональна підготовка, спрямована на набуття і вдосконалення поліцейським знань, умінь та навичок у сфері нормативно-правового забезпечення службової діяльності, необхідних для успішного виконання ним службових обов'язків; загальнопрофільна підготовка, спрямована на набуття і вдосконалення поліцейським знань, умінь та навичок, необхідних для формування психологічної надійності та стійкості, готовності до дій у надзвичайних ситуаціях, а також надання домедичної допомоги в процесі виконання службових завдань; тактична підготовка, спрямована на набуття і вдосконалення поліцейським знань, умінь та навичок, необхідних для формування готовності до дій у ситуаціях з різним ступенем ризику, здатності прогнозувати їх розвиток та своє-

часно приймати правомірні рішення; вогнева підготовка, спрямована на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час, в русі тощо; фізична підготовка, спрямована на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності.

Усі види службової підготовки є взаємопов'язаними між собою. За невиконання поліцейськими вимог цього наказу притягуються до дисциплінарної відповідальності [5]. Професійно-правовій підготовці поліцейських Національної поліції України приділяється значна увага, однак поряд з цим є достатньо випадків прояву непрофесійності діяльності поліцейськими, що призводить до порушень як чинного законодавства, прав та

свобод громадян так і призводить до загибелі самих правоохоронців.

Висновки. Таким чином, професійно-правова підготовка поліцейських Національної поліції України є фундаментальною умовою ефективного виконання покладених на них завдань щодо забезпечення публічної безпеки, охорони прав і свобод людини та протидії злочинності. Високий рівень правової підготовленості поліцейського виступає запорукою законності його дій, мінімізації зловживань владними повноваженнями та підвищення довіри громадян до правоохоронних органів. Розвиток та модернізація професійно-правової підготовки поліцейських мають стати одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері правоохоронної діяльності, що сприятиме підвищенню ефективності роботи Національної поліції України, утвердженню принципу верховенства права та забезпеченню належного рівня захисту прав і свобод людини в українському суспільстві.

Література:

1. Кісіль З. Р. Особливості підготовки поліцейських кадрів: міжнародний досвід Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України. Харків, 2019. С. 32–37
2. Про Національну поліцію. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
3. Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських. Наказ МВС України від 25.12.2015 року № 1631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0049-16#Text>
4. Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції. Наказ МВС 16.02.2016 № 105 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16#Text>
5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Наказ МВС від 26.01.2016 № 50 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>

Дата першого надходження статті до видання: 23.11.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025